herpy

KAMÆLEONER

Lesser Chameleon

Furcifer minor

Furcifer minor er en lille kamæleon fra Madagaskars centrale højland. Hannen er beige og brun med to næsehorn, mens hunnen er den farverige, især når hun bærer æg. Arten bliver 16-23 cm i alt, er truet i naturen og er sjælden i fangenskab. Den kræver en holder med erfaring i kamæleoner, især fordi hunnerne let får problemer med æglægningen.

Familie: Chamaeleonidae Tidligere navn: *Chamaeleo minor* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**16-23 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**2-4 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Savanne, tørskov og bjergskov**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**45 × 45 × 60 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**21-26 °C**
Hotspot	**32-38 °C**
Temperatur, nat	**15-20 °C**
Luftfugtighed	**60-100 %**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**5-9 mdr.**
Kuldstørrelse	**4-18 æg**
Kuld pr. år	**1-3**
Inkubation	**190-270 dage** ved 22-24 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Truet (EN)**

Arten står på CITES liste II og i EU's bilag B (forordning 338/97), som alle kamæleoner af slægten *Furcifer*. Handel over grænser kræver derfor CITES- og EU-dokumenter, som i Danmark udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Kamæleoner er ikke omfattet af den danske forbudsliste for private (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), så de almindelige regler gælder. Spørg sælger om dokumentation for dyrets herkomst.

Om arten

Furcifer minor er en lille til mellemstor kamæleon på 16-23 cm i alt, hvoraf omkring halvdelen er hale. Hannen bliver op til 23 cm, hunnen omkring 16 cm. Navnet kommer af latin *minor*, mindre, og henviser til, at arten er mindre end *Furcifer bifidus*, som den blev regnet for nært beslægtet med.

Hannen er beige, guld eller brun med mørkere bånd og tre skrå, lyse striber bagtil. På snuden sidder to markante, side om side stillede næsehorn med takket kam. Under opvisning kan hannen blive meget kontrastrig med sort, orange og gult. Hos denne art er det hunnen, der er mest farverig. I hvile er hun smaragdgrøn med rødt på hovedet, røde og blå pletter på siderne og lidt gule bånd. Når hun bærer æg eller afviser en han, viser hun sine stærkeste farver: gule bånd på næsten sort baggrund med violette pletter. Hunnen har kun små knopper på snuden.

Ungerne er grønne, og hannens næsehorn viser sig omkring to uger efter klækning. Dyr født i fangenskab er forholdsvis hårdføre, men arten har ry for at være sart.

Udbredelse og levested

Furcifer minor er hjemmehørende på Madagaskar og findes i de køligere egne af det centrale højland, fra området omkring Ambositra til Ivato og Itremo, omkring 230 km syd for hovedstaden. Arten lever i 1.000-1.650 m højde.

Bestanden er opsplittet af store græsarealer, som arten ikke bruger. Den er sjælden og svær at få øje på.

> **Oprindelig udbredelse:** Madagaskar.

LEVESTED

Arten lever skjult i buskads og små, krogede træer i rester af tør skov i et savanneagtigt landskab, i tapiaskov med træet *Uapaca bojeri* og i fugtig bjergskov. Den findes også i kaffe- og kakaoplantager og papajaplantager, hvor den kan være mere talrig end i den oprindelige skov. Den ses ikke i åbent græsland.

I området falder der regn næsten hver dag i regntiden og mindst hver anden dag i den tørre del af året. Månedsgennemsnittet ligger på 14-22 °C. I regntiden når dagen omkring 25 °C og i solen kortvarigt næsten 30 °C, og om natten falder temperaturen til omkring 15 °C. Tørtiden er køligere, med nætter ned til 10 °C og lavere. Arten er dagaktiv og solelskende og leder ofte en tilbagetrukket tilværelse.

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr skal have et terrarie på mindst 45 × 45 × 60 cm (længde × bredde × højde). Arten er lille og kræver ikke et stort terrarie, men nogle dyr er mere rastløse og trives bedre med mere plads. Højden er vigtig, fordi dyret bruger buskene fra bund til top.

Et glasterrarie med ventilation foran holder godt på varme og fugt og kræver mindre hyppig sprøjtning end et rent netterrarie. Et netterrarie med tætte sider og bagside og net foran og i låget er et godt kompromis. Et rent netterrarie holder dårligt på varme og fugt og kræver kraftigere lamper og længere sprøjtning. Sørg for afløb, så overskydende vand kan komme væk.

Indret tæt beplantet: en levende plante som *Schefflera arboricola* eller *Ficus benjamina* fylder omkring halvdelen af rummet. Tilføj grene i mange tykkelser og vinkler, både vandret, skråt og lodret, så dyret kan flytte sig mellem varmt og køligt. Undgå fint net, som kan skade tæerne.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen skal være 21-26 °C. Brug en solplads på 32-38 °C, målt som overfladetemperatur med et IR-termometer, og lad bunden ligge køligere. Temperaturerne bør variere med årstiden, ligesom i naturen, hvor vinteren er markant køligere.

Nattemperaturen er 15-20 °C. Faldet opnås ved at slukke alle lamper, og der er ikke brug for ekstra varme om natten ved normal stuetemperatur. Brug en halogenpære til solpladsen og en termostat, og kobl alle lamper til et ur.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal ligge på 60-100 %. Arten kommer fra et område med høj luftfugtighed, men terrariet skal tørre ud i løbet af dagen for at undgå stillestående vand og sygdomme.

Dyret drikker vanddråber fra bladene og siderne og ikke af en skål. Sprøjt flere gange om dagen, og brug gerne et automatisk anlæg, men pas på ikke at overvande bunden. En koldtågefugter, der kører om natten og tidligt om morgenen, holder dyret godt hydreret. Lad derefter terrariet tørre ud om dagen.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og solelskende og kræver kraftigt lys. Brug et T5-rør med 6500 K til lys og et UVB-rør, der giver Ferguson-zone 3 på solpladsen; zonen er lånt fra *Furcifer pardalis*. Kraftigt lys er en fordel, og ekstra LED-lys på 6500 K kan tilføjes.

UVB-rør skiftes efter producentens anvisning, fordi effekten falder med alderen. Dagslængden følger årstiden. Almindelige LED-lamper giver ikke brugbar UVB.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

F. minor er ren insektæder. Giv et varieret udvalg: fårekyllinger, kakerlakker, bønnebiller og bananfluer. Små insekter bliver ofte overset af voksne dyr i starten, men kamæleoner æder naturligt mange små insekter hen over dagen. Insekterne skal selv have et rigt foder af grønt og grøntsager.

Unger får føde hver dag, så meget de vil æde. Voksne får føde hver anden dag. Hannerne kan selv regulere mængden, men hunnerne skal have mindre, fordi de let bliver overvægtige, og overvægt giver alvorlige problemer med æglægningen. Unger og hanner får tilskud af kalk med vitaminer ved hver fodring, hunner kun ved hver anden, fordi de lettere får for meget, hvilket viser sig som ødem i halsen. En sund kamæleon har ikke synlige haleknogler og har fyldte, ikke indsunkne øjne.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten holdes enkeltvis, og kun til parring sættes to dyr sammen. Dyrene er aggressive over for artsfæller, også ungerne, og de kan gøre alvorlig skade på hinanden. Over for holderen er arten mere rolig og bider sjældent.

Arten er sart over for håndtering, og den skal begrænses mest muligt. Et dyr kan tages ud et par minutter for at blive undersøgt, men skal selv gå op på hånden og må ikke gribes.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen har to tydelige næsehorn, mens hunnen kun har små knopper. Hannernes horn viser sig omkring to uger efter klækning. Begge køn er kønsmodne efter 5-9 måneder. En parringsvillig hun får røde og blå prikker på siderne og rødt på hovedet.

PARRING

Før hunnen til hannens terrarie. En parringsvillig hun har dæmpede farver, bevæger sig kun lidt og reagerer næsten ikke på hannen, som nikker med hovedet, og parringen begynder hurtigt. En hun, der ikke er klar, blæser sig op med åben mund og kan angribe. Fjern hende straks og prøv igen efter nogle dage.

Parringen varer 5-30 minutter. Nogle hunner accepterer kun én parring, andre parrer sig flere dage i træk. Skil dyrene ad, når de ikke er under opsyn, for arten kan være aggressiv, og dyrene kan skade hinanden alvorligt.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger æg 14-35 dage efter parringen. Kuldet er på 4-18 æg. Normalt lægges ét kuld om året, men op til tre er muligt i fangenskab. Æglægningen er den sværeste del af avlen, for hunner med tilbageholdte æg (æglægningsbesvær) kan dø. En slank, men veludfodret hun har færre problemer end en overvægtig.

En dag eller to før æglægningen holder hunnen op med at æde. Sæt hende i en æglægningsbeholder: en mørk plastikspand på omkring 55 liter med en varmepære på 20-40 W i toppen og 15-20 cm af en blanding af sand og jord, som skal være meget fugtig, men uden stående vand. Er jorden for tør, graver hun ikke. Hun bliver i spanden hele dagen, mens lyset er tændt, og kommer tilbage i terrariet om natten. Æg, der ligger løst, kan reddes, hvis de findes hurtigt, før de tørrer ud.

INKUBATION

Æggene lægges i en lukket bøtte med vermiculite, fugtet med lige dele vand og vermiculite efter vægt. Æggene tåler temperaturfald til 15 °C og lavere, og en kølig pause midt i rugningen efterligner højlandets vinter. Rug dem 45-70 dage ved 22 °C, derefter 45-70 dage ved 14-16 °C og så ved 22-24 °C til klækning. Det kræver en rugemaskine, der både kan varme og køle.

Rugetiden er lang: 190-270 dage, i gennemsnit omkring ni måneder. Ved konstant 23 °C tager det 8-9 måneder.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er grønne og skal fra starten holdes hver for sig, for de er aggressive over for hinanden. Plejen er den samme som for de voksne, bare i mindre skala og i mindre terrarier. Giv bananfluer, bønnebiller og små fårekyllinger, og fodr dagligt.

Ungerne vokser hurtigt og kan være tæt på voksenstørrelse efter omkring seks måneder.

Sundhed og typiske fejl

Typiske problemer og fejl i pasningen:

- Æglægningsbesvær hos hunner, især hvis de er overvægtige, eller hvis der ikke er et egnet lægested. Tilstanden er livstruende.
- Overvægt hos hunner, som giver komplikationer ved æglægningen.
- Dehydrering, hvis sprøjtningen er for sjælden, eller dyret ikke får høj luftfugtighed om natten.
- Ødem i halsen ved for kraftig tilskudsfodring.
- Knoglesvind (MBD) ved for lidt UVB eller kalk.
- Skader på tæerne af fint net.
- Stress af håndtering og af at blive holdt sammen med artsfæller.

Levetiden i fangenskab er ikke dokumenteret; 2-4 år er et skøn ud fra andre små *Furcifer*-arter. Kontakt en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret holder op med at æde, bliver mørkt og slapt eller trækker vejret med åben mund.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.